

Virtuell gynekologi med uterusattrapp

GYNEKOLOGISK UNDERSÖKNING

utbildningsmaterial, inklusive DVD, broschyr och uterusmodell

Produktion: Media Center TVB AB.

Linköpings universitet samt Landstinget i Östergötland

Manus och demonstration: Karin Siwe, överläkare, med dr, Kvinnokliniken, universitetssjukhuset, Linköping

Ett material bestående av en DVD, en broschyr samt en uterusmodell har tagits fram vid kvinnokliniken vid universitetssjukhuset i Linköping. Något liknade finns, så långt vi känner till, inte på svenska och det välkomnas därför. Film och broschyr kompletterar varandra. Broschyren är illustrativ och detaljrik. Uterusattrappen är visserligen fin, men känns mindre viktig.

Det framgår inte vem materialet riktar sig till. Vi förmodar att man tänker sig att det kan användas av många olika kategorier studenter (läkare, barnmorskor) respektive yrkesgrupper, men vi upplever att programmet är alltför detaljerat för att användas på studentnivå. Vi tycker dock att det lämpar sig väl för ST-läkare på gyn i början av sin tjänstgöring, men även till randande distriktsläkare på gyn. För att det skulle bli *helt* perfekt på ST-nivå skulle vi ha önskat lite mer gynekologiskt ultraljud.

Filmen är uppdelad i 2 avsnitt, där del 1 (29 minuter) inleds med ett samtal med patienten, följt av en gynekologisk undersökning stegvis och i detalj. Vi ser ett föredömligt bemötande gentemot patienten!

När undersökningen tar vid övergår patienten till att agera en personlig



Undervisningsmaterial – i rätt storlek.

modell. Varför inte prata med patienten även här, och samtidigt förklara för både henne och den som tittar på filmen? Då kunde man stryka första avsnittet av del 2 (25 minuter): »Gynekologisk undersökning i praktiken« där i princip alla moment upprepas från del 1. I del 2 följer sedan avsnitt om kvinnans anatomi, gynekologiskt ultraljud och provtagning.

Inledningsvis i film/broschyr visas noga hur viktigt det är att justera britsen, inklusive huvudända och benstöd, så att patienten ligger bekvämt och att ögonkontakt skapas, men även för den egna arbetsställningen. En bra detalj är föreberedelsen av instrumenten i lådan under patienten. En nackdel är det ovanliga och speciella spekulum som används. Vi skulle ha föredragit en vanligare modell. Vi förvånar oss också över att handskar inte används på båda händerna vid undersökningen. Vi tycker inte det motsvarar dagens krav på hygien.

Ytterligare en synpunkt är att vid inspektion av vulva och vid den vaginala undersökningen nämns inte det känsliga

området runt klitoris och uretra. Tekniken att vidga introitus med två fingrar uppifrån i stället för neråt, riskerar att med nybörjarfingrar onödigt beröra detta område.

Det är bra att stor vikt läggs vid hur mycket information som kan erhållas vid den bimanuella palpationen, inte minst i dag när gynekologiskt ultraljud tenderar att ersätta detta moment. Stillbilderna inklipta till exempel i form av en attrapp av uterus för att visa vad som sker »inuti« vid palpationen är pedagogiska.

Avsnittet om gynekologiskt ultraljud är lite väl översiktligt. För kategorin nya ST-läkare/randande distriktsläkare skulle vi ha önskat lite fler exempel på till exempel olika cyster, tidiga graviditetsavvikelser eller hur man mäter fri vätska i fossa Douglasi.

Avsnittet om provtagningsteknik är pedagogiskt upplagt. Risken är dock att metoder man i dag använder snabbt föråldras. Vid »wet smear« saknar vi illustration av svamphyfer och Trichomonas i mikroskop.

Sammanfattningsvis tycker vi att materialet i stort är bra, pedagogiskt upplagt och kan rekommenderas, speciellt för ST-läkare i början av sin karriär inom den gynekologiska undersökningens teknik.

Charlotta Grunewald

docent, överläkare, kvinnokliniken, Södersjukhuset, Stockholm

Emma Frövenhol

specialistläkare, klinisk amanuens, kvinnokliniken, Södersjukhuset, Stockholm

ner, tips om litteratur för deprimerade patienter, kalkylering av njurfunktion, längden på sjukskrivningen vid tennisarmbåge.

Nästa kapitel handlar om kortkommandon för webbläsare och vanliga program och här hittar jag flera nyttiga tips som säkert kan vara bra för att förhindra musarm. Ett kapitel om att surfa säkert är bra men här är det nog mer hemmaperspektivet än jobbperspektivet som råder. Arbetsplatsanknutna datorer har i dag en hög, ibland för hög, mur mot intrång. Presentationen av olika sökmotorer gav en del nya tips och

även här ska jag prova lathunden för Googles funktioner.

Sedan listas femtio bra webbplatser, många redan kända av vården men författarens presentationer ger en fördjupning och tips om användning. Det finns också kommentarer, och där får även Läkartidningen en känga för att sidan som är finansierad av medlemsavgifter »badar i annonser«. Här finns flera sidor med anatomiatlasm, tolkning av bakterieologiska provsvar och kemiska labbsvar som går utöver det som finns inom mitt landstings intranät. De flesta sidorna är lite bekanta, men man lär sig förstå att de har lite olika profil

och användning för oss i kliniken.

I slutet av boken finns tips om sökningar i Medline och olika MeSH-termer och här faller boken lite utanför sitt syfte. Här är det snarare ett forskarperspektiv som krävs och då är boken lite tunn. Men snart är kanske alla dessa krångliga sökningar i Medline med MeSH-termer passé, för Google Scholar fixar allt på ett intuitivt sätt.

Avslutningen om legala aspekter som ansvar och upphovsrätt är kort men klargörande.

Mikael Hasselgren

medicinsk redaktör, Läkartidningen